

Instytut Rozwoju Gospodarczego

**SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA
W WARSZAWIE**

Stanisław Kluza

Oskar Krzesicki

KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI

styczeń – marzec 2021

ISSN 2392-3733

Badanie okresowe nr 88

BADANIA KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ INSTYTUTU ROZWOJU GOSPODARCZEGO SGH

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz), Marek Rocki
Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildirim, István János Tóth

Komitety Redakcyjny i adres Redakcji:

Konrad Walczyk (redaktor naczelny)
Stanisław Kluza
Anna Jacygrad

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa
<http://www.sgh.waw.pl/institute/irg/>

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa

wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MNiSW

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2021

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3733

Nr rej. PR 18394

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie oparte są na wynikach ankietowego badania koniunktury nr 88, realizowanego przez IRG SGH według metodyki opisanej na stronie: <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/koniunktura/Strony/metody.aspx>, przeprowadzonego w październiku i listopadzie 2020 r. W badaniu wzięło udział 12 banków.

SPIS TREŚCI

I.	OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA	4
II.	WYNIKI SZCZEGÓŁOWE	6
	1) Wskaźnik koniunktury w bankowości	6
	2) Wynik z działalności bankowej (netto)	7
	3) Warunki prowadzenia działalności bankowej	7
	4) Wielkość wypracowanego zysku	8
	5) Jakość portfela należności	8
	6) Ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi	9
	7) Wielkość zatrudnienia	9
	8) Czynniki ograniczające rozwój banków	10
	9) Inwestycje kapitałowe	10
	10) <i>Spread</i> (rozstęp) między oprocentowaniem kredytów i depozytów	11
	11) Kurs PLN względem parytetu (koszyka walut).....	11
	12) Stopy procentowe NBP (ogólna tendencja)	11
	13) Ogólna sytuacja polskiej gospodarki	12
	14) Ogólna sytuacja sektora finansowego na tle polskiej gospodarki	12
	15) Wynik na operacjach <i>reverse-repo</i> (pomniejszony o <i>repo</i>)	12
	16) Poziom inflacji	13
	17) Realna podaż pieniądza	13
III.	SUMMARY.....	14
IV.	KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI W 2020 R.	15

I. OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA

1. W IV kwartale 2020 r. wartość wskaźnika koniunktury w sektorze bankowym IRG SGH (IRGBAN) spadła, osiągając wysokość -40,9 punktu, o 33,5 pkt niższą od wartości z III kwartału ub.r. i o 34,5 pkt niższą od poziomu sprzed roku. Na spadek wartości wskaźnika wpłynęło obniżenie się zysków banków, pogorszenie się wyników z działalności bankowej oraz spadek wielkości zatrudnienia. Spodziewana jest poprawa sytuacji w I kwartale 2021 r., a wartość wskaźnika prognostycznego wynosi -23,3 pkt.

2. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wynik z działalności bankowej (netto) zmniejszyła się o 34,4 pkt, do wysokości -45,5 pkt. Jest niższa niż w IV kwartale 2019 r. aż o 66,9 pkt. Banki przewidują polepszenie się wyniku z działalności bankowej w pierwszym kwartale 2021 r.; wartość salda prognostycznego jest równa -30 pkt.

3. W ocenie uczestników badania pogorszyły się warunki prowadzenia działalności bankowej. W ciągu kwartału wartość salda obniżyła się z -44,4 pkt do poziomu -54,5 pkt, a w skali roku o 14,5 pkt. Spodziewana jest poprawa warunków prowadzenia działalności bankowej w I kwartale 2021 r. (wartość salda prognostycznego wynosi 10 pkt).

4. Wartość salda dotyczącego wielkości zysków wypracowanych przez banki wyniosła -45,5 pkt. Dokładnie o tyle jest niższa od wartości sprzed kwartału, a od wartości sprzed roku o 12,2 pkt. Ankietowani oceniają, że w pierwszym kwartale 2021 r. osiągną większe zyski; wartość salda prognostycznego jest równa -10 pkt.

5. Poprawiła się jakość portfela należności banków. Wartość salda wzrosła o 24,4 pkt, do poziomu -20 pkt. Liczba banków, w których jakość portfela się pogorszyła, jest taka sama jak tych, w których nie uległa zmianie (po 40%). Obecna wartość salda jest niższa niż rok wcześniej o 26,7 pkt. Banki spodziewają się pogorszenia się jakości portfela należności w pierwszym kwartale 2021 r. (wartość salda przewidywać wynosi -55,6 pkt).

6. Ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi wzrosło. Wartość salda wynosi 0,0 pkt (w III kwartale 2020 r. -22,2 pkt) i jest taka sama jak rok wcześniej. Uczestnicy badania nie spodziewają się zmiany popytu na swoje usługi w I kwartale 2021 r.

7. Zmniejszyła się wielkość zatrudnienia. Wartość salda, -31,8 pkt, jest o 20,7 pkt niższa od poziomu z III kwartału 2019 r., a od wartości sprzed roku o 24,7 pkt. Banki planują dalsze cięcia w zatrudnieniu w I kwartale 2020 r.; wartość salda oczekiwać wynosi -30 pkt.

8. Narasta uciążliwość barier rozwoju działalności bankowej. Za główne czynniki utrudniające jej prowadzenie uczestnicy badania uznają: restrykcyjne prawo (75% ankietowanych), politykę NBP (58,3%), obciążenia podatkowe (50%) oraz przejrzystość prawa (50%). Banki spodziewają się wzrostu znaczenia (dla rozwoju ich działalności) wysokiego kosztu pozyskania kapitału w I kwartale 2021 r.

9. Zmniejszyła się dynamika inwestycji kapitałowych. Wartość salda obniżyła się o 30 pkt, do poziomu -20 pkt. Jest on niższy niż rok wcześniej o 12,9 pkt. Banki planują zwiększyć inwestycje kapitałowe w I kwartale 2021 r. (względem poziomu z IV kwartału ub.r.; wartość salda prognostycznego wynosi 0,0 pkt).

10. Udział banków, w których wielkość *spreadu* zmniejszyła się, wyniósł 50%. W pozostałych nastąpił wzrost (40%), bądź nie odnotowano zmiany (10%). Większość ankietowanych nie spodziewa się zmiany *spreadu* w I kwartale 2021 r., 30% przewiduje jego wzrost, a jedynie 10% spadek.

11. W ocenie banków wartość polskiej waluty spadnie lub nie zmieni się (po 36,4% badanych) w pierwszym kwartale 2021 r. Pozostali ankietowani (27,3%) spodziewają się wzrostu wartości złotego.

Prognozy długookresowe (na kolejne 12 miesięcy) są zgoła odmienne – większość (63,6%) respondentów przewiduje wzrost kursu, a na deprecjację lub stabilizację złotówki wskazuje po 18,2% badanych.

12. Żaden z ankietowanych banków nie spodziewa się podniesienia stóp procentowych przez NBP ani w I kwartale br., ani w perspektywie najbliższych 12 miesięcy. Większość prognozuje ich utrzymanie na niezmiennym poziomie. Jedynie 8,3% uczestników badania przewiduje obniżenie stóp procentowych NBP w 2021 roku.

13. Większość (77,8%) uczestników badania koniunktury w sektorze bankowym ocenia, że ogólna sytuacja gospodarcza w kraju nie uległa większym zmianom w IV kwartale 2020 r. (w porównaniu z III kwartałem). Pozostali (22,2%) uważają, że sytuacja pogorszyła się. Podobne opinie widoczne są również w przewidywaniach na I kwartał 2021 r. Odsetek ankietowanych, którzy nie spodziewają się zmiany koniunktury, wynosi 87,5%, a na jej pogorszenie się wskazuje 12,5% badanych.

14. Odsetek banków negatywnie oceniających sytuację sektora finansowego w IV kwartale 2020 r. wyniósł 75%. Pozostali ankietowani nie stwierdzili istotnych zmian. W prognozach na I kwartał 2021 r. widoczny mniejszy pesymizm: 41,7% badanych spodziewa się pogorszenia się sytuacji w sektorze usług bankowych, połowa nie przewiduje zmian, a 8,3% banków ocenia, że kondycja sektora ulegnie poprawie.

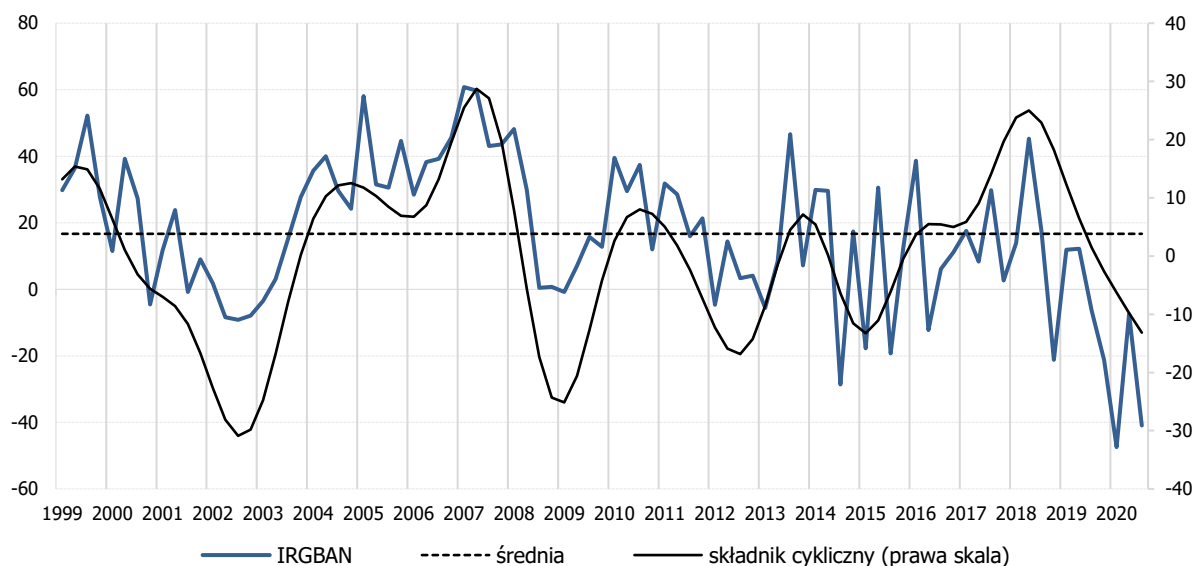
15. Ponad $\frac{3}{4}$ ankietowanych spodziewa się, że w I kwartale 2021 r. utrzyma wynik na operacjach *reverse-repo* na dotychczasowym poziomie. Pozostali przewidują jego poprawę. Podobnie kształtują się oczekiwania długookresowe. Dwie trzecie badanych ocenia, że ich zyski z operacji *reverse-repo* nie zmienią się, 22,2% respondentów spodziewa się ich wzrostu, a 11,1% spadku.

16. Inflacja sięgnęła w lutym 2021 r. poziomu 2,4% w ujęciu rocznym. Zdaniem 41,7% ankietowanych, tempo inflacji wzrośnie w I kwartale roku. Co czwarty prognozuje spowolnienie wzrostu cen, a co trzeci nie spodziewa się jego zmiany. Bardzo podobnie przedstawia się struktura przewidywań zmian tempa inflacji w całym 2021 r.: 58,3% badanych spodziewa się przyspieszenia wzrostu cen, $\frac{1}{4}$ jego spadku, a 16,7% nie przewiduje zmiany.

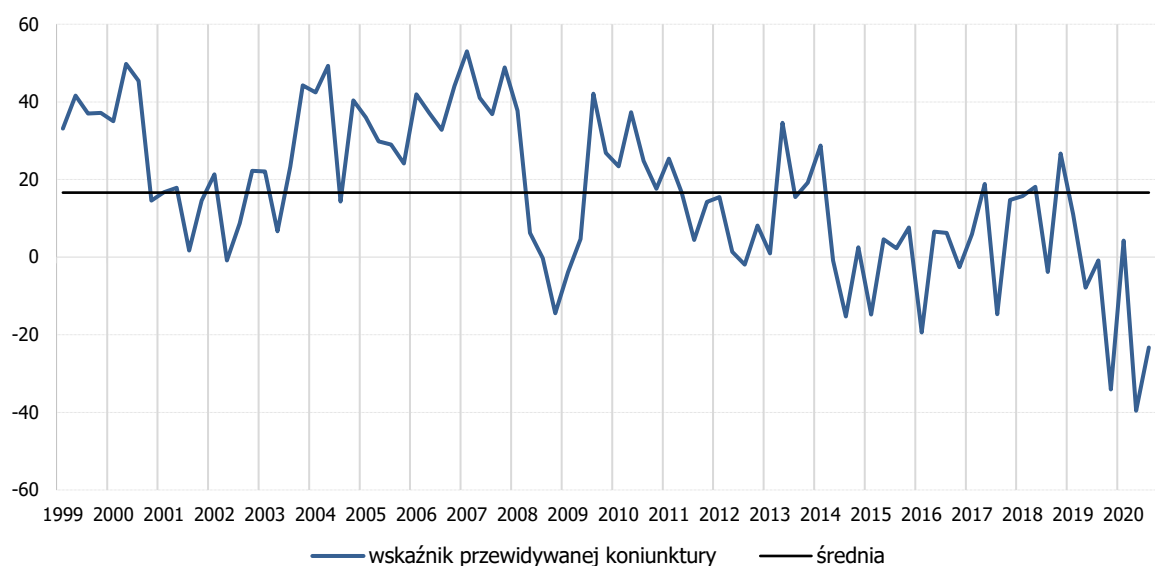
17. Większość uczestników badania spodziewa się wzrostu realnej podaży pieniądza zarówno w krótkim (60%), jak i długim okresie (70%). Zaledwie co dziesiąty bank przewiduje spadek realnej podaży pieniądza czy to w perspektywie kwartału, czy bieżącego roku.

II. WYNIKI SZCZEGÓŁOWE

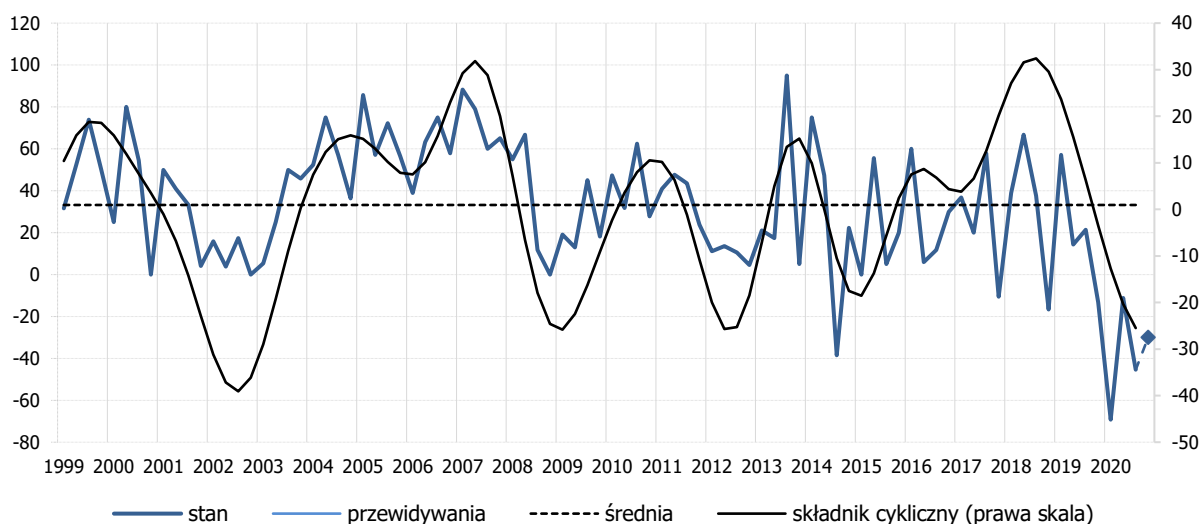
WSKAŹNIK KONIUNKTURY

	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020
wskaźnik koniunktury (IRGBAN)	12,2	-6,3	-21,3	-47,4	-7,4	-40,9
wskaźnik prognozowanej koniunktury	-7,9	-0,8	-34,1	4,2	-39,6	-23,3

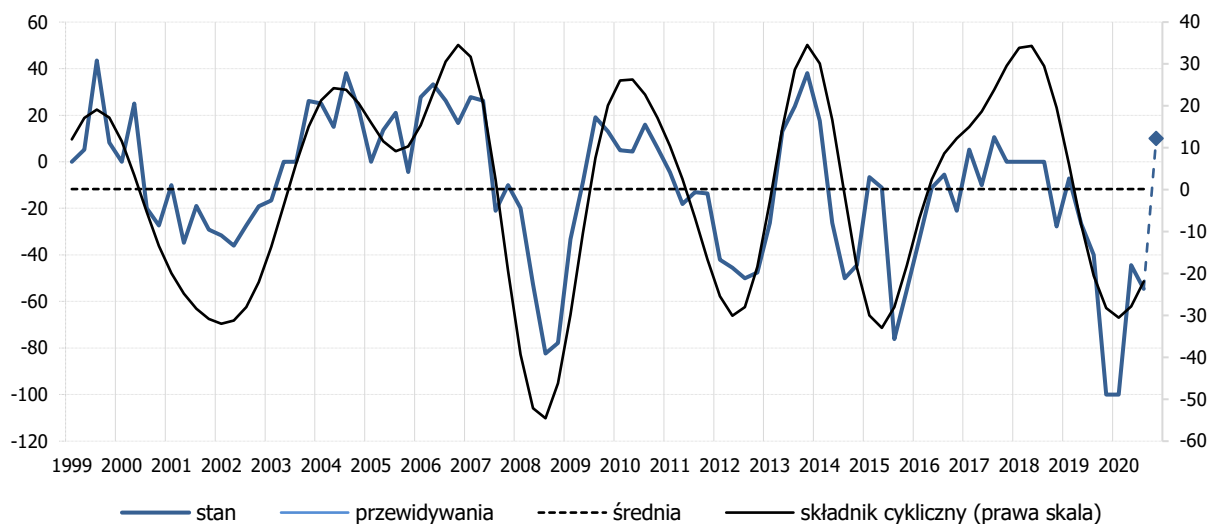

WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ (NETTO)

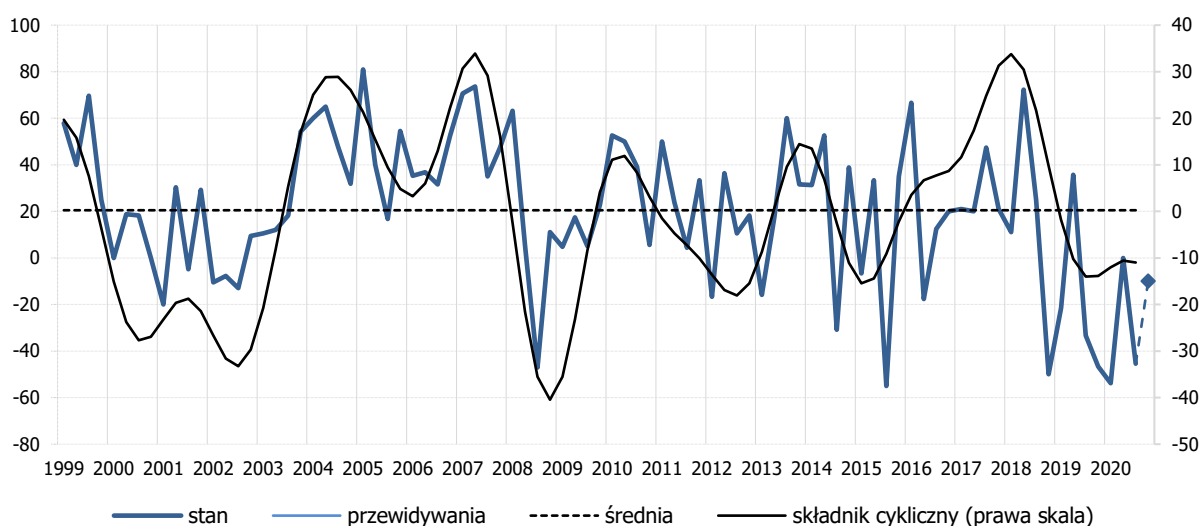
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	57,1	40,0	15,4	44,4	18,2	10,0
2. brak zmiany	7,1	6,7	0,0	0,0	18,2	50,0
3. spadek	35,7	53,3	84,6	55,6	63,6	40,0
saldo (1.-3.)	21,4	-13,3	-69,2	-11,1	-45,5	-30,0

WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ

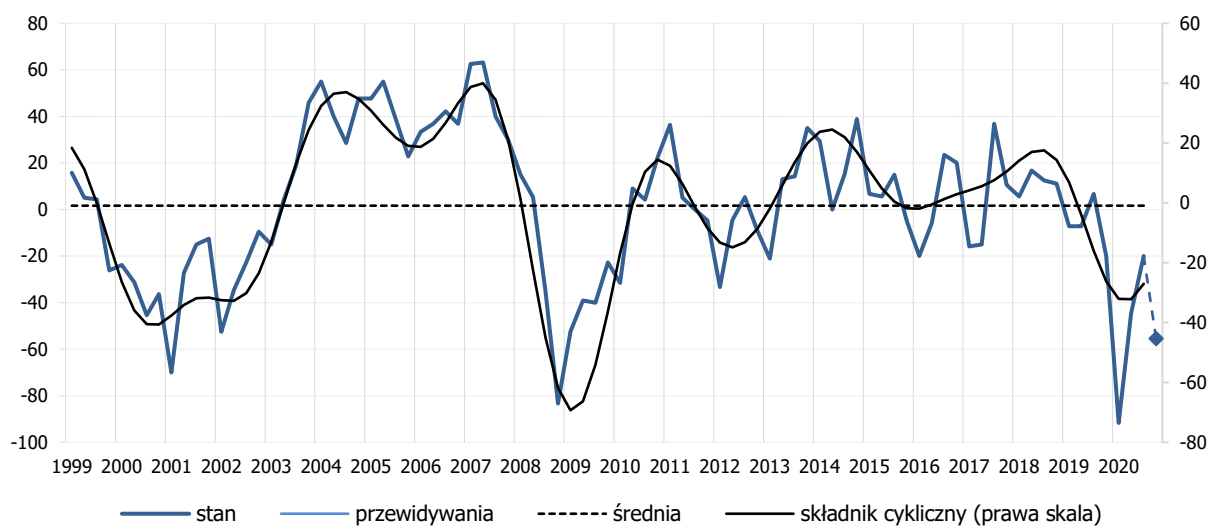
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. poprawa	0,0	0,0	0,0	11,1	0,0	20,0
2. brak zmiany	60,0	0,0	0,0	33,3	45,5	70,0
3. pogorszenie	40,0	100,0	100,0	55,6	54,5	10,0
saldo (1.-3.)	-40,0	-100,0	-100,0	-44,4	-54,5	10,0

WIELKOŚĆ WYPRACOWANEGO ZYSKU

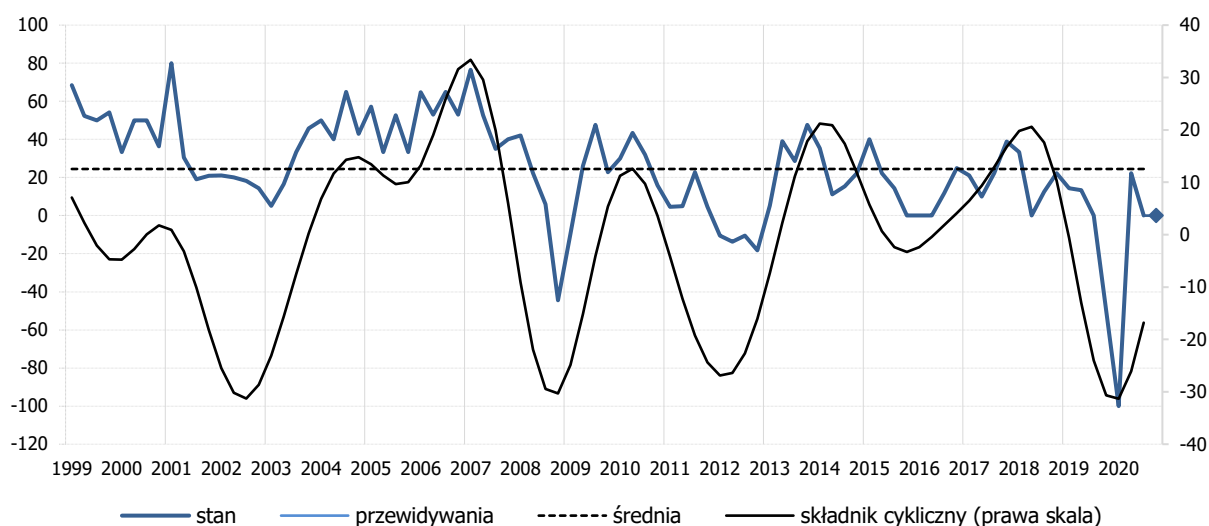
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	26,7	20,0	23,1	44,4	27,3	30,0
2. brak zmiany	13,3	13,3	0,0	11,1	0,0	30,0
3. spadek	60,0	66,7	76,9	44,4	72,7	40,0
saldo (1.-3.)	-33,3	-46,7	-53,8	0,0	-45,5	-10,0

JAKOŚĆ PORTFELA NALEŻNOŚCI

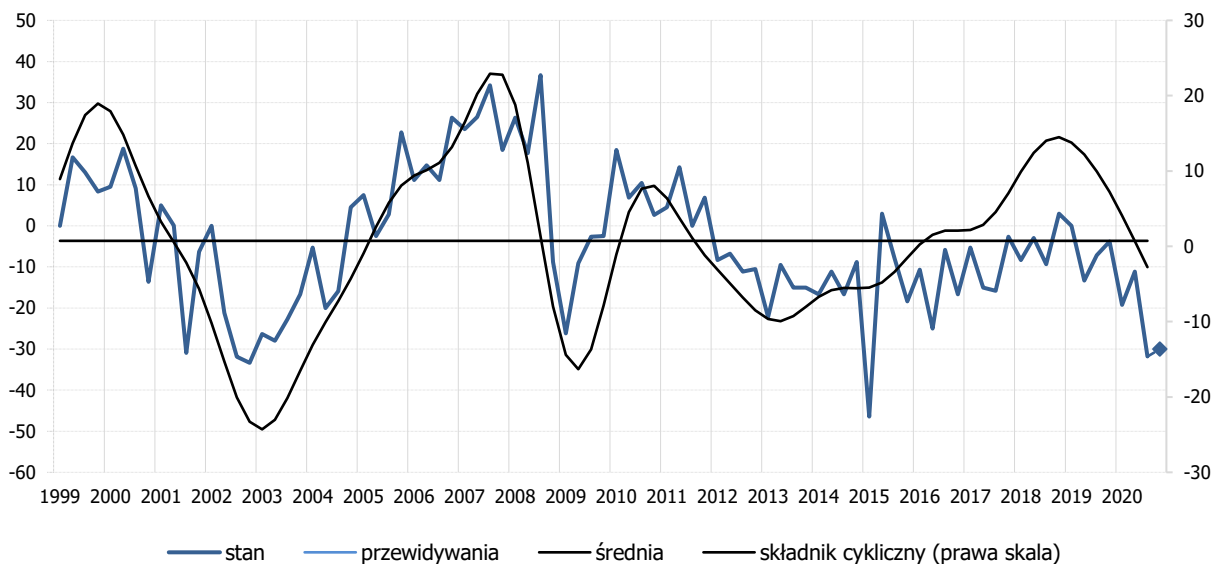
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. poprawa	33,3	0,0	0,0	0,0	20,0	0,0
2. brak zmiany	40,0	80,0	8,3	55,6	40,0	44,4
3. pogorszenie	26,7	20,0	91,7	44,4	40,0	55,6
saldo (1.-3.)	6,7	-20,0	-91,7	-44,4	-20,0	-55,6

OGÓLNE ZAINTERESOWANIE KLIENTÓW USŁUGAMI BANKOWYMI

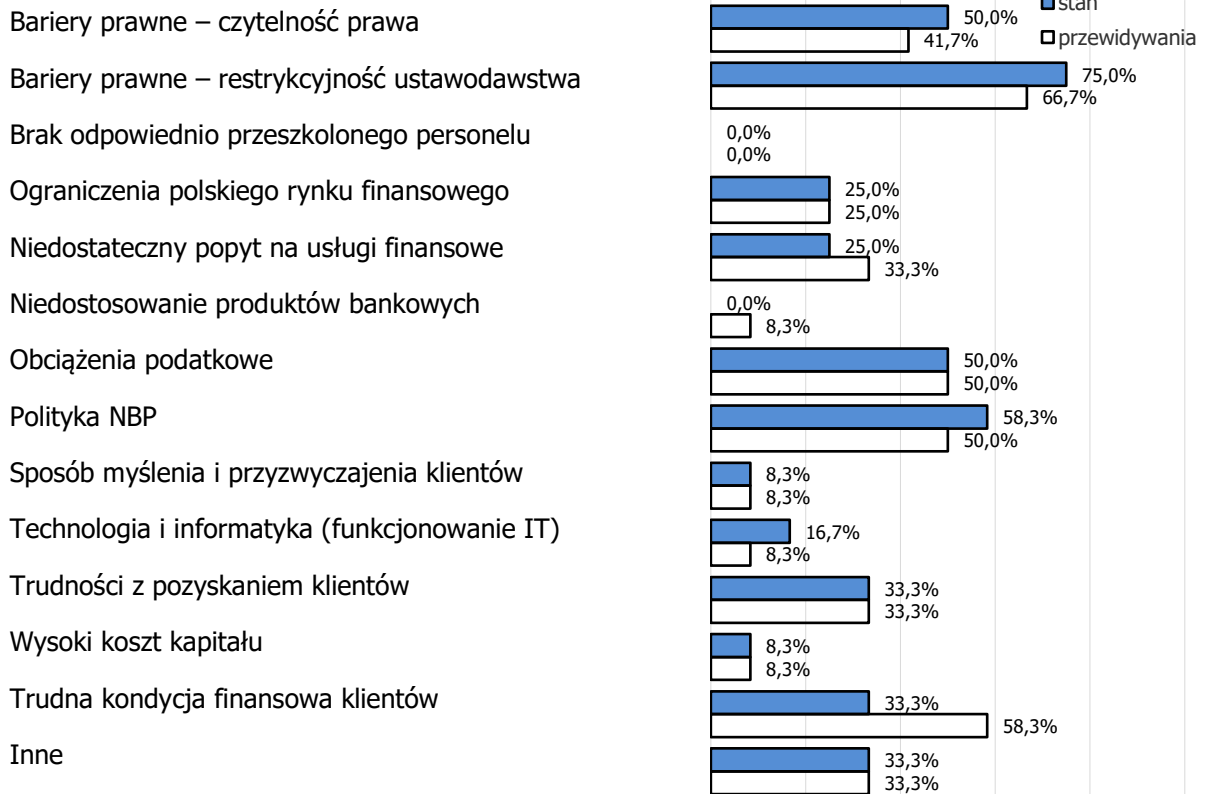
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	0,0	0,0	0,0	44,4	20,0	11,1
2. brak zmiany	100,0	50,0	0,0	33,3	60,0	77,8
3. spadek	0,0	50,0	100,0	22,2	20,0	11,1
saldo (1.-3.)	0,0	-50,0	-100,0	22,2	0,0	0,0

WIELKOŚĆ ZATRUDNIENIA

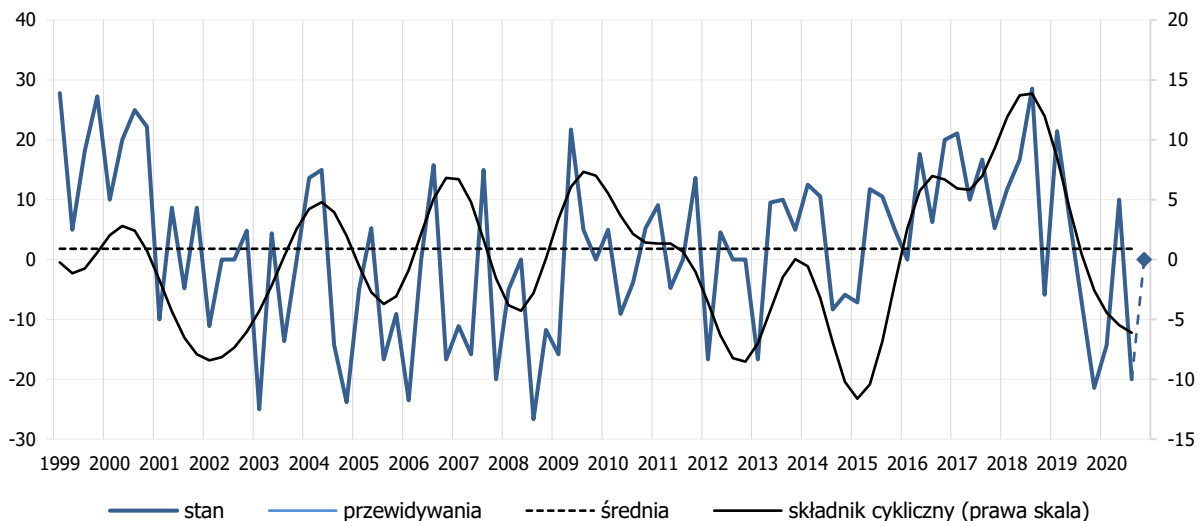

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost >2,5%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. wzrost <2,5%	35,7	23,1	7,7	22,2	0,0	10,0
3. brak zmiany	14,3	46,2	46,2	33,3	36,4	20,0
4. spadek <2,5%	50,0	30,8	46,2	44,4	63,6	70,0
5. spadek >2,5%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
saldo (1.+2.*0,5-4.*0,5-5.)	-7,1	-3,8	-19,2	-11,1	-31,8	-30,0

CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ BANKÓW

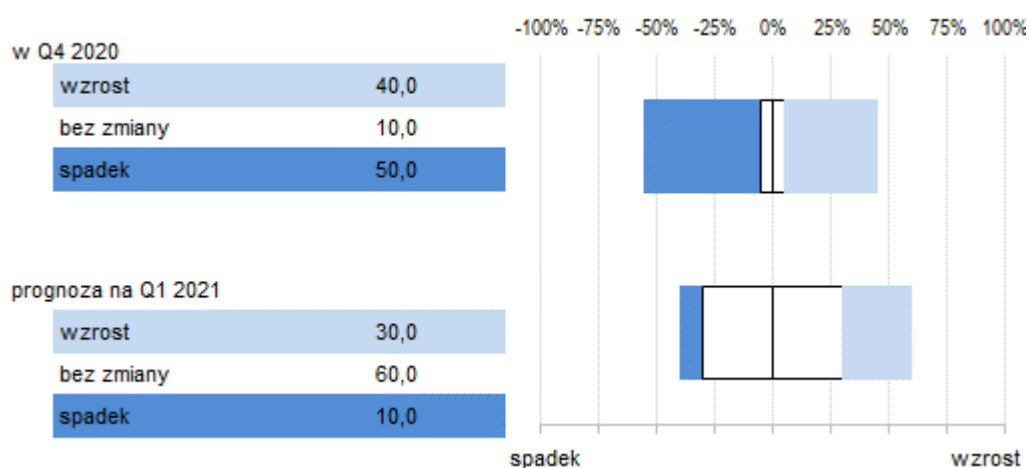

INWESTYCJE KAPITAŁOWE

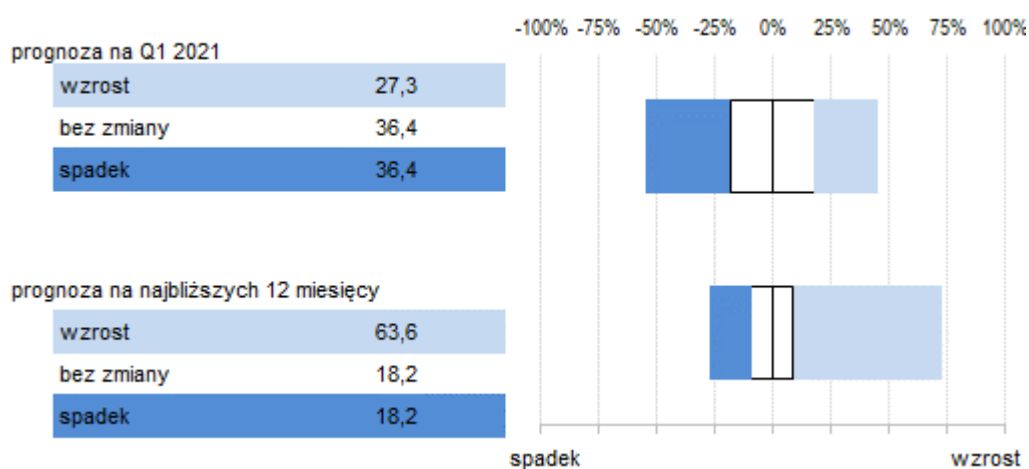

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	7,1	7,1	7,1	10,0	0,0	10,0
2. brak zmiany	78,6	64,3	71,4	90,0	80,0	80,0
3. spadek	14,3	28,6	21,4	0,0	20,0	10,0
saldo (1.-3.)	-7,1	-21,4	-14,3	10,0	-20,0	0,0

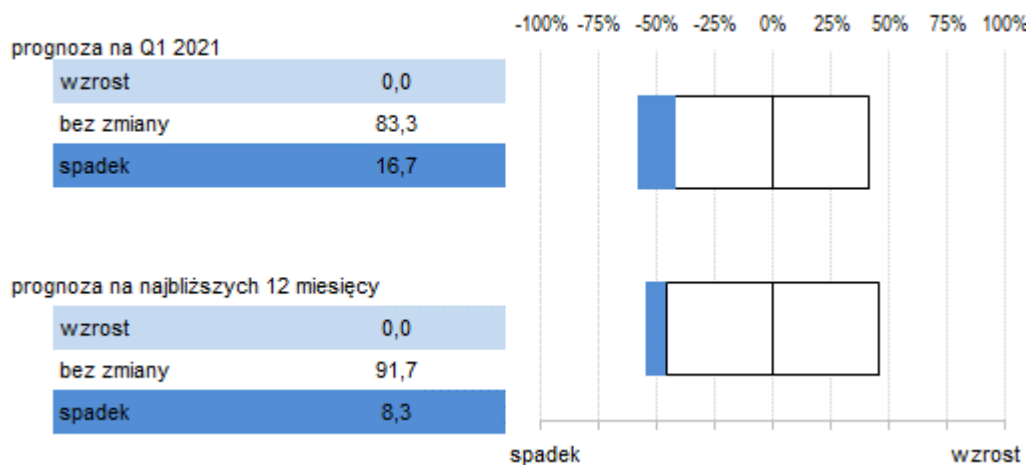
SPREAD (ROZSTĘP) MIĘDZY OPROCENTOWANIEM KREDYTÓW I DEPOZYTÓW

KURS PLN WZGLĘDEM PARYTETU (KOSZYKA WALUT)

STOPY PROCENTOWE NBP (OGÓLNA TENDENCJA)

III. SUMMARY

In the 4th quarter of 2020 situation in the banking sector deteriorated. The IRG SGH banking confidence indicator (IRGBAN) declined by 33.5 pts to -40.9 pts. It is now 34.5 pts down from the respective year 2020 figure. The decrease was due to a drop in the banks' profits, the result on banking operations and employment. The surveyed banks expect the state of the sector to improve in the 1st quarter of 2021, and the leading indicator equals to -23.3 pts.

III. KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI W 2020 R.

Koniunktura w sektorze bankowym w 2020 r., podobnie jak w całej gospodarce, cechowała się niestabilnością i dużymi wahaniami związanymi z pandemią wirusa SARS-CoV-2. W drugim kwartale zarówno wskaźnik koniunktury IRGBAN jak i większość sald testu osiągnęły najniższe wartości w historii badania. Tempo wzrostu wartości udzielanych kredytów wyhamowało niemal do zera, co w głównej mierze było spowodowane spadkiem popytu na kredyt bankowy, a po części ograniczeniem dostępności kredytów przez banki. Głównym ryzykiem był wzrost strat kredytowych. Należy ponadto zwrócić uwagę na ryzyko portfela hipotecznych kredytów walutowych, które wzrosło w wyniku niekorzystnego wyroku TSUE z października 2019 r. Na skutek rozwoju pandemii spodziewane jest dalsze, trwałe obniżenie rentowności sektora bankowego, co może zagrażać jego stabilności w dłuższej perspektywie.

Zarówno ogólny wynik z działalności bankowej, jak i zyski banków, przez cały rok 2020 podlegały tendencji spadkowej. Wyjątkiem był trzeci kwartał, gdy liczba zachorowań na COVID-19 znacznie się zmniejszyła, większość restrykcji administracyjnych, nałożonych w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się epidemii, została uchylona, do gospodarstw domowych i przedsiębiorstw powrócił optymizm, a gospodarka nabrała impetu.

Przez cały rok 2020 wartość salda odpowiedzi na pytanie o stan zatrudnienia utrzymywała się poniżej zera i wieloletniej średniej (równej -3,7 pkt). Chęć redukcji zatrudnienia może wynikać z silnej presji konkurencyjnej oraz zmiany modelu działania banków, zmierzającej do zwiększenia udziału bankowości elektronicznej.

Istotnym czynnikiem wpływającym na sytuację całego sektora bankowego jest terminowość w regulowaniu zobowiązań przez klientów. Oceny (przez banki) jakości portfela należności były negatywne przez cały rok 2020, a średnioroczna wartość salda była najniższa w historii badania. Pogorszenie się obsługi zobowiązań przez klientów banków było niewątpliwie jednym ze skutków epidemii koronawirusa.

Ogólne zainteresowanie usługami bankowymi przez cały 2020 r. pozostawało na bardzo niskim poziomie (w drugim kwartale wartość salda osiągnęła historyczne minimum, -100 pkt). Towarzyszyło temu pogorszenie się warunków prowadzenia działalności bankowej.

Badanie koniunktury umożliwia wyodrębnienie czynników, które wpływają na dalszy rozwój sektora. Wśród tych, które w najistotniejszy sposób mogą wpłynąć na przyszłe zyski banków, są poziom inwestycji kapitałowych, warunkujący możliwości ekspansji sektora, i prognozowana różnica pomiędzy oprocentowaniem kredytów i depozytów (*spread*). Co się tyczy inwestycji kapitałowych, odnotowano ledwie nieznaczne pogorszenie się w stosunku do 2019 roku. W odniesieniu zaś do *spreadów* w pierwszej połowie 2020 r. banki oceniały ich poziom jako bardzo niski. W drugiej połowie roku, pomimo decyzji Rady Polityki Pieniężnej o obniżeniu stóp procentowych, oceny banków poprawiły się. Nie należy jednak oczekiwać, że w roku 2021 zdolność sektora bankowego do generowania zysków ulegnie wzmocnieniu.

Ogólnie rzecz biorąc, rok 2020 był rokiem dużej niepewności i pogarszających się wyników sektora bankowego, co było po części pośrednim skutkiem wpływu pandemii na gospodarkę. Rok 2021 zapewne nie będzie lepszy, o czym świadczą prognozy banków. Rozwój sytuacji będzie zależał przede wszystkim od dalszego przebiegu pandemii i sprawności w realizacji programu szczepień.